

blive selvstændig Gjer, under de nuværende Lønningsforhold nok vilde kunne drive det til at samle sig 800 Kr.; naar han ikke gifter sig alt for tidlig, vil det kunne lade sig gøre. Selv om jeg meget vel indrømmer, at det koster meget at være Soldat, og selv om jeg gerne vilde unde vedkommende et halvt Aars Ophold paa en Følkehøjskole, hvad jo altid koster noget, selv om Staten yder et Bidrag dertil, tror jeg, det kan lade sig gøre. Men Tiden er ikke meget anlagt for Sparommelighed, og Opfordringen til at spare netop i denne Retning har ikke været særdeles stor, fordi de fleste maa erkende, at hvad enten de spare eller ikke spare, vilde de aldrig opnaa at blive Gjere, og saa gaa Hængene jo lettere. Havde man først en Lov som denne, hvorved man altsaa i de første 5 Aar gav Plads for dem, som nu ikke have haft særlig Anledning til at tænke paa, at de skulde blive selvstændige Husmænd, skulde jeg ikke have noget imod, at man, naar man senere maatte fortsætte denne Foranstaltning, hvad man jo maa, hvis den skal faa større Betydning, stillede Fordringerne noget højere, og jeg har heller ikke noget imod, om man under denne Lovs Behandling gav det et klart Udtryk, saa at man lod Arbejdere og Tjenestefolk forstaa: Dette gælder kun for 5 Aar, senere vil der sandsynligvis blive gjort noget lignende, men I maa være forberedt paa, at der efterhaanden bliver stillet noget større Krav; derfor bør I i Tide være beredte paa at spare. Jeg ved ikke, om disse Betragtninger kunne føre til, at man kunde bringe det Offer, men jeg vil rigtignok sige, at det for mig vilde være af overordentlig stor Betydning, og jeg kan ogsaa tilføje, at jeg tror ikke, man vilde have kunnet samle sig om det Forslag, som Landbot Kommissionens Flertal har indstillet, dersom man ikke havde opnaaet den Hovedindrømmelse, at man kunde begynde med et saa ringe Beløb.

Saa er der jo endnu Spørgsmaalet om Statens Tab ved, at en større eller mindre Del af Aaaret henstaar rentefrit. Landbot Kommissionen har i den Henseende et Forslag, Folketinget et andet, og noget derfra afvigende; jeg erkender, at Folketingets er det bedste, og det er ogsaa det bedste, set fra Statens Side, fordi det Rentetab, Staten efter det vil faa, hurtigt vil begynde at formindstes, idet der jo i hvert Tilfælde, naar 5 Aar ere gaade, skal afdrages paa Statens Aaant. — Mod denne Tanke, at Staten overhovedet skulde give Gaver, udtalte det ærede 12te kongevalgte Medlem (A. Høge) sig meget stærkt, og han anførte de samme Betragtninger, som ere velkendte ogsaa fra Kommissionens Behandling, at det er en farlig Sag

at komme ind paa, thi det kan føre til, at ogsaa andre Samsundsklasser komme og ville have Gaver. Det ærede Medlem mente, at Industriarbejderne kom og vilde forlange hver en lille Bolig og hver en lille Have eller i alt Fald gunstigere Vilkaar. Dette Spørgsmaal om Gaver er i og for sig et noget vanskeligt Spørgsmaal, thi hvad er en Gave? Dersom man gennemlæser Finanslovens Udgiftsliste og ser efter, hvad en meget betydelig Del af Statens Midler anvendes til, kunde man gerne sige, at det er Gaver. Hvad vil det ærede Medlem fra 9de Kredts (Mourier-Petersen) kalde de henved 1,100,000 Kr., som Finansloven direkte og indirekte giver til eller for det større Landbrug? Det er ikke værd at kalde det Gaver. Man kan jo sige, det er en Understøttelse fra Statens Side i Erkendelse af hele denne store Virksomheds Betydning. Eller hvad vil man sige til de meget betydelige Summer til Haandværk og Industri, til tekniske Skoler og alt, hvad dertil hører, som man finder paa Indenrigsministeriets Budget? Det er saadanne Midler, Staten anvender i Erkendelse af, at de paagældende Virksomheder have en stor Betydning for Samfundet i det hele. Paa samme Maade giver man ogsaa nu noget til de nuværende Husmænd; der findes paa Budgettet 71,000 Kr. til dem, ligesom der jo gives betydeligt over for Smaaafolk i det hele ved de økonomiske Love, Lovene om Alderdomsunderstøttelse og Lovene om anerkendte Sygekasser. Naar man mener, at der skulde være Fare for, at det navnlig skulde være Byarbejderne, Industriarbejderne, der skulde komme med Krav, vil jeg dog gøre opmærksom paa, at fra samme Side, hvorfra denne Indvending kommer, plejer man at gøre gældende, at vi maa opretholde den Toldbeskyttelse, vi have, fordi den for en stor Del faar Betydning netop for Arbejderne. Det kan gerne være, at en Del pütte Fabrikantene i Vommene, ja, det er det nu sikkert nok, at de gøre, og det kan ogsaa være, at det er den største Del; men at det ogsaa vil have sin Betydning for Arbejderne, vil vist ikke kunne nægtes, og det, som Staten i den Henseende ofrer, løber jo, som ærede Medlemmer vide, op i Millioner. Dersom man skulde til at understøtte Landarbejderne i samme Maal, slap man sandelig ikke med de 103,000 eller 117,000 Kr. om Aaret foruden det, som Amtskommissionerne efter dette Lovforslag kunne koste.

Naar Talen er om Statens Risiko, lader det sig jo ikke nægte, at det kan tænkes, at enkelte af disse Gjendomme, hvori der er anbragt saa stor en Prioritet, kan Staten med Tiden komme til helt at overtage, men